

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

Факультет цивільного захисту

Кафедра управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Державна система цивільного захисту

циклу обов'язково - професійної підготовки за освітньою програмою «Цивільний захист» підготовки магістра у галузі знань 26. «Цивільна безпека» за спеціальністю 263. «Цивільна безпека».

Рекомендовано кафедрою Управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту на 2024 й - 2025 й навчальний рік.

Протокол від «21» серпня 2024 року
№ 1 _____

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Цивільний захист»

2024 рік

1. Загальна інформація про дисципліну

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Державна система цивільного захисту» спрямовані на реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту регіонального та місцевого рівнів, здійснення функцій з регулювання процесів пов'язаних з реалізацією завдань і заходів по захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, а також на рішення організаційно-управлінських задач в рамках функціонування органів і підрозділів служби цивільного захисту діяльність яких спрямована на запобігання та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та воєнних загроз..

Даний курс дозволяє слухачам, і студентам зрозуміти склад системи цивільного захисту України, завдання, функції та повноваження її органів управління, механізми, способи та форми реалізації завдань у сфері цивільного захисту, роль і місце у цьому процесі ДСНС України.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Кулешов Микола Миколайович, доцент кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту факультету цивільного захисту, кандидат технічних наук
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, викладацька кафедри №120.
E-mail	E-mail Niknikkul@ukr.net
Наукові інтереси	Цивільний захист; пожежна безпека; кадрова політика
Професійні здібності	Професійні знання і великий досвід практичної роботи в органах управління та підрозділах пожежної охорони і цивільного захисту а також педагогічної роботи, у тому числі на керівних посадах

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>). Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00

до 17.00 в кабінеті № 901. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

2. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна вивчається з **метою** формування у слухачів теоретичних знань з питань реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, державного регулювання процесів пов'язаних з реалізацією завдань і заходів по захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, а також набуття практичних навичок які необхідні фахівцям служби цивільного захисту для рішення організаційно-управлінських задач в рамках функціонування державної системи цивільного захисту.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання заочна (дистанційна)
Статус дисципліни <i>обов'язкова професійна</i>	
Рік підготовки	2023 - 2024
Семестр	1, 2, 3
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	10,5
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	315
- лекції (годин)	26
- практичні заняття (годин)	6
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	Контрольні роботи в рамках годин самостійної підготовки
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	283
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диф.залік. екзамен

4. Передумови для вивчення дисципліни

Навчання за даною програмою проводиться після вивчення або в період паралельного вивчення слухачами дисциплін «Теорія систем та системного аналізу», «Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків», «Техногенна безпека об'єктів».

5. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми « Цивільний захист» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Ефективно управляти складними робочими процесами у сфері цивільної безпеки, у тому числі непередбачуваними та такими, що потребують нових стратегічних підходів; об'єктивно оцінювати результати діяльності персоналу та колективу.	ПРН 2.
Розробляти, обґрунтовувати та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки	ПРН 5.
Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження.	ПРН 11.
Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та цивільного захисту вимогам законодавства під час професійної діяльності	ПРН13.
Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси.	ПРН 16.
Відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.	ПРН 17.

Оцінювати оптимальність структури органів управління та сил цивільного захисту і ефективність діяльності її складових частин.	ПРН 22.
Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Володіти знаннями та навичками з аналізу та оцінки стану управляючої системи.	ДРН 1.
Застосовувати знання щодо державної політики у сфері цивільного захисту, особливостей побудови державної системи цивільного захисту, складу та структури її органів управління і сил, механізмів та способів реалізації завдань у сфері цивільного захисту, специфіку діяльності суб'єктів забезпечення цивільного захисту в рамках повноважень визначених законодавством України	ДРН 2.
Знати механізми та способи реалізації завдань у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки	ДРН 3.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність приймати обґрунтовані рішення	ЗК 3.
Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності.	ПК 2.
Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності	ПК 1.
Здатність до оцінки дій органів управління і сил цивільного захисту з організації та проведення ними рятувальних та інших невідкладних робіт	ПК 13.
Здатність до створення і реалізації інноваційних продуктів і заходів у сфері професійної діяльності	ПК 5.
Очікувані компетентності з дисципліни	ДК
Здатність реалізовувати завдання державної системи	ДК1.

цивільного захисту відповідно до напрямів професійної діяльності на місцевому рівні у складі місцевих ланок ДРН територіальних підсистем.	
Здатність до реалізації механізмів з регулювання діяльності суб'єктів забезпечення цивільного захисту та техногенної безпеки за допомогою управлінських впливів на процеси які відбуваються у зазначених сферах.	ДК 2.

6. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Державна система захисту населення і територій України від надзвичайних ситуацій

Змістовий модуль 1. Державна політика у сфері цивільного захисту, склад системи та повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту

Тема 1.1. Історія цивільного захисту

Історичні етапи утворення та розвитку системи цивільного захисту (цивільної оборони) України. Зміст нормативно – правової та законодавчої бази цивільного захисту на відповідних етапах його розвитку. Особливості системи управління цивільним захистом (обороною) в окремі історичні періоди.

Тема 1.2 Сучасна державна політика у сфері цивільного захисту

Стратегія та зміст державної політика у сфері цивільного захисту на сучасному етапі. Загальна характеристика законодавчого забезпечення цивільного захисту. Мета, принципи і завдання цивільного захисту. Суб'єкти забезпечення цивільного захисту.

Тема 1.3. Організаційна структура єдиної державної системи цивільного захисту.

Єдина державна система цивільного захисту як механізм реалізації завдань з захисту населення і території від НС. Загальні підходи до побудови структури єдиної системи цивільного захисту. Структура Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄСЦЗ), характеристика її підсистеми та ланок. Порядок створення підсистем та організація їх діяльності.

Тема 1. 4.Склад та структура органів управління єдиної державної системи цивільного захисту

Склад та характеристика постійних, координаційних та повсякденних органів управління системи цивільного захисту. Особливості та порядок взаємовідносин між органами управління ЄДСЦЗ під час реалізації функцій з забезпечення цивільного захисту.

Тема 1.5. Роль і місце центральних органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту на сучасному етапі.

Повноваження КМ України та його центральних органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту як постійних органів управління. Порядок реалізації повноважень відповідно до діючого законодавства.

Тема 1.6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій як центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту

Повноваження та функції ДСНС України у сфері цивільного захисту. Склад, завдання, структура, сучасний стан. Структура та зміст завдань і функцій територіальних органів управління ДСНС України з реалізації завдань цивільного захисту.

Тема 1.7. Місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування та їх роль в забезпеченні захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій .

Роль і місце органів виконавчої влади в забезпеченні захисту населення і територій від НС . Правове регулювання діяльності місцевих органів влади і органів місцевого самоврядування щодо питань ЦЗ. Завдання та повноваження місцевих органів влади органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту.

Тема 1.8.Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.

Зміст завдань і обов'язків суб'єктів господарювання. Організація забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту. Організація створення аварійно-рятувальних служб та формувань.

Тема 1.9. Координація як механізм і форма управління сферою цивільного захисту.

Повноваження щодо здійснення функцій з координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ. Склад, завдання, повноваження та організація діяльності комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій державного, регіонального, та місцевого рівнів.

Тема 1.10. Режими функціонування ЄДСЦЗ та особливості їх введення

Порядок встановлення (введення) режимів функціонування ЄДСЦЗ та організація діяльності в режимах підвищеної готовності та НС служби цивільного захисту. Особливості діяльності підрозділів служби цивільного захисту при встановленні режимів надзвичайного та воєнного стану, сили і засоби які забезпечують виконання завдань ЦЗ, порядок забезпечення правового режиму. Заходи які реалізуються функціональними і територіальними підсистемами ЄДСЦЗ.

МОДУЛЬ 2. Система реагування на надзвичайні ситуації

Змістовий модуль 1. Сили цивільного захисту та організація реагування на надзвичайні ситуації в рамках державної системи цивільного захисту

Тема 2.1 Сили і засоби функціональних і територіальних підсистем ЄДСЦЗ , порядок утворення та організація діяльності.

Види, класифікація аварійно – рятувальних служб, спеціалізованих служб цивільного захисту, формувань цивільного захисту, добровільних формувань. Порядок їх створення, завдання і організація діяльності. Склад сил і засобів функціональних і територіальних підсистем та їх місцевих ланок, завдання та повноваження.

Тема 2.2. Оперативно – рятувальна служба ДСНС України, як складова сил цивільного захисту

Загальна характеристика оперативно рятувальної служби, її структура, органи управління і завдання. Склад та характеристика підрозділів оперативно – рятувальної служби центрального і територіального підпорядкування. Зони відповідальності та порядок залучення до виконання завдань за призначенням.

Тема 2.3 Взаємодія функціональних і територіальних підсистем ЄДСЦЗ .

Взаємодія-як складна динамічна система, теорія і практика взаємодії. Умови успішного функціонування системи, засади взаємодії. Види та порядок забезпечення дій суб'єктів реагування на НС. Роль і місце спеціально уповноваженого центрального і місцевого органу виконавчої влади ЦЗ у налагоджуванні і відпрацьованні механізму взаємодії сил і засобів цивільного захисту у різних режимах функціонування ЄДСЦЗ.

Тема 2.4. Організація управління діями органів управління та їх силами під час виникнення надзвичайних ситуацій та їх ліквідації.

Склад та структура органів управління під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій місцевого, регіонального і державного рівнів.

Повноваження органів управління ліквідацією НС. Технологія управління діями сил цивільного захисту.

Тема 2.5. Планування роботи єдиної державної системи цивільного захисту.

Загальні підходи до планування як функції управління. Стадії планування, організація планування заходів із запобігання і реагування на НС. Основні плануючі документи з питань цивільного захисту. Організація планування заходів цивільного захисту на Державному, регіональному і місцевому рівнях. Структура та зміст планів основних заходів цивільного захисту на рік.

Тема 2.6. Порядок розробки та зміст планів дій органів управління і сил цивільного захисту при виникненні НС.

Підстава для розробки планів, призначення, завдання та мета планів реагування на НС. Структура окремих планів реагування та зміст розділів планів. Порядок погодження та затвердження планів і їх відпрацювання.

Тема 2.7. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення сфери цивільного захисту і сил реагування на НС.

Особливості фінансування заходів цивільного захисту. Джерела фінансування, нормативно-правова база. Порядок утворення матеріального резерву та його використання. Склад державного матеріального резерву та порядок його утворення і використання.

Тема 2.8. Підготовка органів управління, керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

Порядок організації функціонального навчання керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань цивільного захисту. Організація підготовки фахівців діяльність яких пов'язана з реалізацією заходів цивільного захисту питань цивільного захисту.

Змістовий модуль 2. Міжнародний досвід, пріоритети та шляхи розвитку системи цивільного захисту

Тема 2.9 Системи цивільного захисту закордонних держав.

Структура, завдання, функції системи цивільного захисту і їх служб в країнах Європи, США, Азії, країнах СНД тощо. Аналіз їх діяльності на прикладах глобальних катастроф та НС. Проблеми та шляхи їх вирішення урядом цих країн.

Тема 2.10 Міжнародна діяльність України у сфері цивільного захисту.

Міжнародні зобов'язання України у сфері цивільного захисту. Взаємодія і співпраця з іншими країнами та міжнародними організаціями в галузі попередження і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Гуманітарна діяльність. Роль ДСНС України в міжнародній діяльності. Практика організації міжнародної діяльності.

Тема 2.11. Пріоритетні напрямки і шляхи розвитку та підвищення надійності функціонування ЄДСЦЗ.

Стратегії і концепції реформування, розвитку системи цивільного захисту України.

Тема 2.12. Стан діяльності ДСНС України з питань цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, пожежної і техногенної безпеки

Аналіз та оцінка стану функціонування органів управління та підрозділів ДСНС України, як складових ЄДСЦЗ, з питань цивільного захисту, попередження надзвичайних ситуацій і пожеж.

Визначення шляхів і способів удосконалення діяльності за означеними напрямками.

2.13. Стан діяльності ДСНС з питань ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж

Аналіз та оцінка стану функціонування органів управління та підрозділів ДСНС України, як складових ЄДСЦЗ, з питань реагування на надзвичайні ситуації, події та пожежі. Визначення шляхів і способів удосконалення діяльності за означеними напрямками.

МОДУЛЬ 3. Організація захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 1. Заходи цивільного захисту

Тема 3.1. Оповіщення та інформування суб'єктів цивільного захисту

Загальні положення про оповіщення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Суб'єкти забезпечення заходів з оповіщення та інформування населення. Системи оповіщення та їх характеристика. Шляхи забезпечення оповіщення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Інформування у сфері цивільного захисту.

Тема 3.2. Укриття населення у захисних спорудах

Загальна характеристика, класифікація, види, захисних споруд та порядок формування їх фонду, ведення одліку. Суб'єкти забезпечення

заходів з укриття населення у захисних спорудах та їх функції і повноваження.

Організація роботи з реалізації заходів з укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту.

Вимоги до утримання та використання захисних споруд. Організація контролю за станом захисних споруд. Порядок укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту під час воєнних загроз.

Тема 3.3. Заходи з евакуації населення

Суб'єкти забезпечення заходів з евакуації населення та їх функції. Види, форми евакуації. Порядок організації та проведення заходів з евакуації. Органи з евакуації, їх склад та основні завдання. Основні заходи щодо підготовки та проведення евакуації. Особливості організації та проведення заходів з евакуації залежно від наявних загроз природного, техногенного та воєнного характеру. Особливості проведення евакуаційних заходів на об'єктах економіки (господарювання) розташованих у зонах можливого виникнення надзвичайних ситуацій.

Тема 3.4. Планування заходів з евакуації населення

Вимоги та порядок розробки планів з евакуації населення і матеріальних цінностей. Структура та зміст планів евакуації населення. Порядок відпрацювання планів евакуації залежно від видів загроз.

Тема 3.5. Інженерний захист територій

Заходи та елементи інженерного захисту територій. Організація та реалізація заходів інженерного захисту територій від загроз техногенного і природного характеру. Приклади інженерного захисту територій в районах, небезпечних природних процесів. Перелік об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту. Організація та реалізація заходів інженерного захисту територій на підприємствах, установах та організаціях. Стійкість роботи об'єктів суб'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації.

Тема 3.6. Радіаційний захист

Склад та характеристика міжнародної системи радіаційної безпеки, роль і місце України в цієї системі. Характеристика заходів з радіаційного захисту. Суб'єкти забезпечення заходів з радіаційного захисту. Організація та реалізація заходів радіаційного захисту населення і територій. Організація спостереження за радіаційною обстановкою. Системи контролю стану радіаційної обстановки на відповідних територіях та об'єктах. Режимы радіаційного захисту. Порядок забезпечення населення засобами РХБ

захисту. Заходи щодо захисту персоналу, населення і територій при аваріях на радіаційно - небезпечних об'єктах.

Тема 3.7. Хімічний захист

Склад та характеристика міжнародної системи хімічного захисту. Характеристика заходів з хімічного захисту населення. Суб'єкти забезпечення заходів з хімічного захисту. Організація та реалізація заходів хімічного захисту населення і територій. Організація спостереження за хімічною обстановкою. Системи контролю стану хімічної обстановки на відповідних територіях та об'єктах. Заходи щодо захисту персоналу, населення і територій при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах.

Тема 3.8. Медичний та біологічний захист

Зміст та характеристика заходів з медичного і біологічного захисту. Суб'єкти забезпечення медичного і біологічного захисту. Організація медичного захисту населення під час виникнення загроз надзвичайних ситуацій та під час ліквідації наслідків НС. Біологічний захист населення, тварин і рослин. Забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення. Організація системи режимно-обмежувальних заходів. Ветеринарно-санітарні заходи, які застосовуються під час карантину тварин.

Тема 3.9. Заходи з організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

Зміст та склад системи навчання населення . Організація та порядок навчання працюючого і непрацюючого населення. Форми та методи навчання. Інформаційно – просвітницька робота з населенням. Роль і місце в системі навчання населення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування а також ДСНС України.

Тема 3.10. Організація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки. Склад та характеристика системи забезпечення техногенної безпеки. Суб'єкти забезпечення техногенної безпеки та їх обов'язки. Організаційні заходи щодо забезпечення техногенної безпеки об'єктів суб'єктів господарювання. Роль і місце ДСНС України в забезпеченні техногенної безпеки. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення техногенної та промислової безпеки на підприємства.

Тема 3.11. Організація заходів щодо забезпечення пожежної безпеки. Склад та характеристика системи забезпечення пожежної безпеки. Суб'єкти забезпечення пожежної безпеки та їх повноваження і обов'язки. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки населених пунктів та об'єктів суб'єктів господарювання. Роль і місце ДСНС України в забезпеченні пожежної безпеки.

Тема 3.12. Роль і місто ГУ(У) ДСНС України в реалізації заходів цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях

Структура, склад та повноваження управлінь, відділів, секторів з організації заходів цивільного захисту на регіональному рівні та функції посадових осіб міських, районних управлінь, відділів, секторів ГУ(У) з питань реалізації заходів ЦЗ. Організація планування та контролю виконання заходів цивільного захисту.

Тема 3.13. Нагляд і контроль у сфері цивільного захисту як функціональна складова забезпечення реалізації заходів з захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій

Система наглядових і контролюючих органів сфери цивільного захисту з питань техногенної, пожежної, екологічної, промислової безпеки, охорони праці та санітарно – епідеміологічного благополуччя. Склад, повноваження функції.

7. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекцій		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Модуль 1. Державна система захисту населення і територій України від надзвичайних ситуацій						
Тема 1.1. Історія цивільного захисту	6	-	-	-	6	-
Тема 1.2. Сучасна державна політика у сфері цивільного захисту	9	1	-	-	8	-
Тема1.3. Організаційна	10	2	2/0	-	6	-

структура єдиної державної системи цивільного захисту. .						
Тема 1.4. Склад та структура органів управління єдиною державною системою цивільного захисту	9	1	-	-	8	-
Тема 1.5. Роль і місце центральних органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту на сучасному етапі.	8	-	-	-	8	
Тема 1.6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій як центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту	9	1	-	-	8	-
Тема 1.7. Місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування та	9	1	-	-	8	-

їх роль в забезпеченні захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій						
Тема1.8. Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.	8	1	-	-	7	-
Тема1.9. Координація як механізм і форма управління сферою цивільного захисту.	9	1	-	-	8	-
Тема 1.10. Режими функціонування ЕДСЦЗ та особливості їх введення	9	1	-	-	8	-
Разом за модулем 1	86	8	2/0	-	76	-
2-й семестр						
Модуль 2. Система сил реагування на НС						
Змістовий модуль 1. Сили цивільного захисту та організація реагування на надзвичайні ситуації в рамках державної системи цивільного захисту						
Тема2.1. Сили і засоби функціональних і територіальних	9	1	-	-	8	-

підсистем ЄДСЦЗ , порядок утворення та організація діяльності.						
Тема2.2. Оперативно – рятувальна служба ДСНС України, як складова сил цивільного захисту	9	1	-	-	8	-
Тема2.3. Взаємодія функціональних і територіальних підсистем ЄДСЦЗ.	9	1	-	-	8	-
Тема2.4. Організація управління діями органів управління та їх силами під час виникнення надзвичайних ситуацій та їх ліквідації.	8	-	-	-	8	-
Тема2.5. Планування роботи ЄДСЦЗ	8	1	-	-	7	-
Тема 2.6. Порядок розробки та зміст планів дій органів управління і сил	9	-	1	-	8	-

цивільного захисту при виникненні НС						
Тема 2.7. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення сфери цивільного захисту і сил реагування на НС.	8	1	-		7	-
Тема 2.8 Підготовка органів управління, керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.	8	1	-	-	7	-
Разом за змістовим модулем 1	68	6	1/0	-	61	-
Змістовий модуль 2. Міжнародний досвід, пріоритети та шляхи розвитку системи цивільного захисту						
Тема 2.9 Системи цивільного захисту закордонних держав	8	-	-	-	8	-
Тема 2.10	8	-	-	-	8	-

Міжнародна діяльність України у сфері цивільного захисту						
Тема2.11. Пріоритетні напрямки і шляхи розвитку та підвищення надійності функціонування ЄДСЦЗ.	9	1	-	-	8	-
Тема2.12. Стан діяльності ДСНС України з питань цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, пожежної і техногенної безпеки	9	-	-	-	9	-

Тема 2.13. Стан діяльності ДСНС з питань ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж	10	1	1/0	-	8	-
Разом за змістовим модулем 2	44	2	1/0	-	41	-
3-й семестр						
Модуль 3. Організація заходів цивільного захисту						
Тема3.1. Оповіщення та інформування суб'єктів цивільного захисту	9	1	-	-	8	-
Тема 3.2. Укриття населення у захисних спорудах	9	1	-	-	8	-
Тема 3.3. Заходи з евакуації населення	9	1	-	-	8	-
Тема3.4. Планування заходів з евакуації населення	10	1	2/0	-	7	-
Тема3.5. Інженерний захист територій	9	1	-	-	8	-
Тема3.6. Радіаційний захист	10	1	-	-	9	-

Тема3.7. Хімічний захист	10	1	-	-	9	-
Тема3.8. Медичний та біологічний захист	9	1	-		8	-
Тема 3.9. Заходи з організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях	8	-	-	-	8	-
Тема3.10. Організація заходів щодо забезпечення техногенної безпеки.	9	1	-		8	-
Тема3.11. Організація заходів щодо забезпечення пожежної безпеки	8	-	-	-	8	-
Тема 3.12. Роль і місто ГУ(У) ДСНС України в реалізації заходів цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях	9	1	-	-	8	-
Тема 3.13. Нагляд і контроль у сфері цивільного захисту як функціональна складова забезпечення реалізації заходів з	8	-	-	-	8	-

захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій						
Разом за змістовим модулем	117	10	2/0	-	105	-
<i>Усього годин за дисципліну</i>	315	26	6/0	-	283	-

8. Орієнтовна загальна тематика індивідуальних завдань на контрольні роботи

- 1.Історичні етапи утворення та розвитку системи цивільного захисту (цивільної оборони) України.
- 2.Зміст нормативно – правової та законодавчої бази цивільного захисту на відповідних етапах його розвитку. Аналіз та оцінка.
- 3.Особливості системи управління цивільним захистом (обороною) в окремі історичні періоди.
4. Аналіз змісту повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту регіонального та місцевого рівнів.
5. Особливості та порядок взаємовідносин між органами управління ЄДСЦЗ під час реалізації функцій з забезпечення цивільного захисту (координація, взаємодія, забезпечення дій).
6. Правове регулювання діяльності місцевих органів влади і органів місцевого самоврядування щодо питань ЦЗ. Аналіз змісту нормативно – правових актів з зазначеного питання.
7. Порядок організації функціонального навчання керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань цивільного захисту. Організація підготовки фахівців діяльність яких пов'язана з реалізацією заходів цивільного захисту. Аналіз програм функціональної підготовки окремих категорій керівників.
8. Загальні підходи до планування як функції управління. Стадії планування, організація планування заходів із запобігання і реагування на НС. Розробка проекту плану реагування на НС.

9. Організація захисту населення і територій України від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

10. Заходи цивільного захисту, зміст, порядок та механізми їх реалізації.

11. Міжнародні зобов'язання України у сфері цивільного захисту. Взаємодія і співпраця з іншими країнами та міжнародними організаціями в галузі попередження і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Гуманітарна діяльність.

12. Структура, завдання, функції системи цивільного захисту і їх служб в країнах Європи, США, Азії, країнах СНД тощо. Проблеми та шляхи їх вирішення урядом цих країн.

13. Перспективи розвитку цивільного захисту та шляхи вирішення проблемних питань.

9. Форми та методи навчання та викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах:

- ФО3. Перевірка самостійних контрольних робіт;
- ФО4. Захист контрольних робіт;
- ФО5. Тестування;
- ФО7. Підсумковий контроль.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: МН1. словесні методи навчання (лекції, пояснення, бесіди); МН3. наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); МН2. практичні методи навчання (практична робота);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний, індуктивний, дедуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих хто навчається: проблемний виклад; частково пошуковий;
- інноваційні методи навчання : МН4. робота з навчально –методичною літературою та законодавчою базою у сфері цивільного захисту;
- МН5. самостійна робота.

10. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: іспити, диф. заліки, контрольні роботи, реферати.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

11. Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю - заочна форма навчання

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, контрольних модульних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік перший семестр

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою за 1 - й семестр

Вид навчальної роботи	Кількість навч. занять	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Сумарна максимальна кількість балів
I. Поточний контроль			

Модуль № 1	Лекції	4	0	0
	І Практичні заняття	1	10	10
	За результатом Контрольн. роботи		40	40
	За результатом тестування		50	50
Разом за модуль № 1				100
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальне завдання (науково – дослідне)				-
III. Диф. залік				
Разом за всі види навчальної роботи				100

- диференційований залік другий семестр

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою за 2-й семестр

Вид навчальної роботи		Кількість навч. занять	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Сумарна максимальна кількість балів
II. Поточний контроль				
Модуль № 2	Лекції	5	0	0
	Практичні заняття	2	10	10
	За результатом Контр. роботи	-	40	40
	За результатом тестування		50	50
Разом за модуль № 2				100

Разом за поточний контроль	100
II. Індивідуальне завдання (науково – дослідне)	0
III. Диф. залік	
Разом за всі види навчальної роботи	100

- *екзамен третій семестр*

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою за 3-й семестр

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Сумарна максимальна кількість балів
II 1. Поточний контроль				
Модуль № 3	Лекції	4	0	0
	ППрактичні заняття	2	0	10
	За результатом Контр. роботи	-	40	40
	За результатом модульної роботи		-	-
Разом за модуль № 3				50
Разом за поточний контроль				50
II. Індивідуальне завдання (науково – дослідне)				0
III. Екзамен				50
Разом за всі види навчальної роботи				100

Поточний контроль.

Поточний контроль у першому другому та третьому семестрах за виконання практичного завдання оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 10 балів – практична робота здобувачем виконана в повному обсязі; 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки; 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу; 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу; 6 балів – здобувач виконав роботу лише від 70% до 79% від загального обсягу; 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу; 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу; 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу; 2 бали – обсяг виконаного завдання складає від 10% до 19% від загального обсягу; 1 бал – в цілому обсяг виконаного завдання складає менше 10% від загального обсягу; 0 балів – практичне завдання здобувачем не виконане.

Виконання тестового завдання у першому та другому семестрах оцінюється в діапазоні від 0 до 50 балів: Завдання включає 20 тестових питань. Вірна відповідь на кожне тестове питання оцінюється у 2,5 бала.

Контрольні семестрові роботи за підсумком їх захисту (співбесіди) оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів: 40 балів – контрольна робота виконана в повному обсязі, здобувач повністю володіє навчальним матеріалом за темою завдання; 30 балів – робота виконана в обсязі до 90%, але допущені незначні помилки, здобувач володіє навчальним матеріалом; 20 балів – робота виконана в обсязі до 70% від загального обсягу, здобувач на достатнім рівні розуміє зміст навчального матеріалу але має деякі труднощі в поясненні окремих частин роботи; 10 балів – обсяг виконаних завдань по роботі становить 50% від загального обсягу, здобувач припускає помилки у відповіді на питання за темою роботи; 0 балів – здобувач виконав роботу менше ніж на 50% від загального обсягу.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у першому та

другому семестрах у формі диференцovanого заліку, у третьому семестрі у формі **екзамену**.

Критерії оцінювання знань здобувачів на **екзамені**:

Кожен екзаменаційний білет складається з двох завдань (питань). Відповіді повинні обґрунтовуватись з посиланням на існуючу нормативно – правову базу, практику діяльності суб'єктів забезпечення цивільного захисту та максимально повно розкривати зміст питань.

Знання оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів): 50 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом за питаннями білету, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного та практичного питання, правильно розв'язав усі задачі з повним дотриманням вимог до виконання; 45 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного та практичного питання. При наданні відповіді на питання білету не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки; 40 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки при виконанні теоретичного і практичного завдання, надає відповіді на додаткові питання; 30 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичних питань та практичного завдання білету, допускаючи при цьому суттєві неточності, надає позитивні відповіді на додаткові питання; 20 балів – володіє теоретичним і практичним навчальним матеріалом одного з питань білету, з іншого відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки; 0 балів – не володіє навчальним матеріалом по жодному питанню та не в змозі його викласти та виконати, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань.

12. Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену (диференційованого заліку):

Перелік питань для підготовки до модульного контролю № 1 та диф. заліку:

1. Стратегія та зміст державної політики у сфері цивільного захисту на сучасному етапі.
2. Загальна характеристика законодавчого забезпечення цивільного захисту. Мета, принципи і завдання цивільного захисту. Суб'єкти забезпечення цивільного захисту.
3. Єдина державна система цивільного захисту як механізм реалізації завдань з захисту населення і території від НС. Загальні підходи до побудови структури єдиної системи цивільного захисту.

4. Структура Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ), характеристика її підсистеми та ланок. Порядок створення підсистем та організація їх діяльності.
5. Склад та характеристика постійних, координаційних та повсякденних органів управління системи цивільного захисту.
6. Повноваження КМ України та його центральних органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту як постійних органів управління. Порядок реалізації повноважень відповідно до діючого законодавства.
7. Повноваження та функції ДСНС України у сфері цивільного захисту. Склад, завдання, структура, сучасний стан.
8. Структура та зміст завдань і функцій територіальних органів управління ДСНС України з реалізації завдань цивільного захисту.
9. Роль і місце органів виконавчої влади в забезпеченні захисту населення і територій від НС.
10. Завдання та повноваження місцевих органів влади органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту. Структура та функції департаментів, управлінь цивільного захисту у складі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
11. Зміст завдань і обов'язків суб'єктів господарювання.
12. Організація забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту.
13. Організація створення аварійно-рятувальних служб та формувань.
14. Повноваження щодо здійснення функцій з координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері ЦЗ.
15. Склад, завдання, повноваження та організація діяльності комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій державного, регіонального, та місцевого рівнів.
16. Порядок встановлення (введення) режимів функціонування ЄДСЦЗ та організація діяльності в режимах підвищеної готовності та НС служби цивільного захисту.
17. Особливості діяльності підрозділів служби цивільного захисту при встановленні режимів надзвичайного та воєнного стану, сили і засоби які забезпечують виконання завдань ЦЗ, порядок забезпечення правового режиму. Заходи які реалізуються функціональними і територіальними підсистемами ЄДСЦЗ.

Перелік питань для підготовки до модульного контролю № 2 та диф. заліку:

1. Види, класифікація аварійно – рятувальних служб, спеціалізованих служб цивільного захисту, формувань цивільного захисту, добровільних формувань. Порядок їх створення, завдання і організація діяльності.
2. Склад сил і засобів функціональних і територіальних підсистем та їх місцевих ланок, завдання та повноваження.
3. Загальна характеристика оперативно рятувальної служби, її структура, органи управління і завдання.
4. Склад та характеристика підрозділів оперативно – рятувальної служби центрального і територіального підпорядкування. Зони відповідальності та порядок залучення до виконання завдань за призначенням.
5. Взаємодія-як складна динамічна система, теорія і практика взаємодії. Умови успішного функціонування системи, засади взаємодії.
6. Види та порядок забезпечення дій суб'єктів реагування на НС.
7. Роль і місце спеціально уповноваженого центрального і місцевого органу виконавчої влади ЦЗ у налагоджуванні і відпрацьованні механізму взаємодії сил і засобів цивільного захисту у різних режимах функціонування ЄДСЦЗ.
8. Склад та структура органів управління під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій місцевого, регіонального і державного рівнів.
9. Повноваження органів управління ліквідацією НС. Технологія управління діями сил цивільного захисту.
10. Основні плануючі документи з питань цивільного захисту. Організація планування заходів цивільного захисту на Державному, регіональному і місцевому рівнях.
11. Структура та зміст планів основних заходів цивільного захисту на рік.
12. Підстава для розробки планів, призначення, завдання та мета планів реагування на НС.
13. Структура окремих планів реагування та зміст розділів планів. Порядок погодження та затвердження планів і їх відпрацювання.
14. Особливості фінансування заходів цивільного захисту. Джерела фінансування, нормативно-правова база.
15. Порядок утворення матеріального резерву та його використання. Склад державного матеріального резерву та порядок його утворення і використання.
16. Системи цивільного захисту закордонних держав
17. Роль ДСНС України в міжнародній діяльності. Практика організації міжнародної діяльності.
18. Стратегії і концепції реформування, розвитку системи цивільного захисту України.

19. Аналіз та оцінка стану функціонування органів управління та підрозділів ДСНС України, як складових ЄДСЦЗ, з питань цивільного захисту, попередження надзвичайних ситуацій і пожеж. Шляхи і способи удосконалення діяльності за означеними напрямками.

Перелік теоретичних питань для підготовки до модульного контролю 3 та екзамену:

1. Загальні положення про оповіщення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Суб'єкти забезпечення заходів з оповіщення та інформування населення. Системи оповіщення та їх характеристика.
2. Шляхи забезпечення оповіщення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Інформування у сфері цивільного захисту.
3. Загальна характеристика, класифікація, види, захисних споруд та порядок формування їх фонду, ведення одліку. Суб'єкти забезпечення заходів з укриття населення у захисних спорудах та їх функції і повноваження.
4. Організація роботи з реалізації заходів з укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту.
5. Вимоги до утримання та використання захисних споруд. Організація контролю за станом захисних споруд.
6. Порядок укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту під час воєнних загроз.
7. Суб'єкти забезпечення заходів з евакуації населення та їх функції. Види, форми евакуації.
8. Порядок організації та проведення заходів з евакуації. Органи з евакуації, їх склад та основні завдання.
9. Основні заходи щодо підготовки та проведення евакуації.
10. Особливості організації та проведення заходів з евакуації залежно від наявних загроз природного, техногенного та воєнного характеру.
11. Особливості проведення евакуаційних заходів на об'єктах економіки (господарювання) розташованих у зонах можливого виникнення надзвичайних ситуацій.
12. Вимоги та порядок розробки планів з евакуації населення і матеріальних цінностей. Структура та зміст планів евакуації населення. Порядок відпрацювання планів евакуації залежно від видів загроз.
13. Заходи та елементи інженерного захисту територій.
14. Порядок організації та реалізації заходів інженерного захисту територій від загроз техногенного і природного характеру. Приклади інженерного захисту територій в районах, небезпечних природних процесів.

15. Перелік об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту.
16. Організація та реалізація заходів інженерного захисту територій на підприємствах, установах та організаціях. Стійкість роботи об'єктів суб'єктів господарювання в умовах надзвичайної ситуації.
17. Склад та характеристика міжнародної системи радіаційної безпеки, роль і місце України в цієї системі.
18. Характеристика заходів з радіаційного захисту. Суб'єкти забезпечення заходів з радіаційного захисту. Організація та реалізація заходів радіаційного захисту населення і територій.
19. Організація спостереження за радіаційною обстановкою. Системи контролю стану радіаційної обстановки на відповідних територіях та об'єктах. Режими радіаційного захисту.
20. Порядок забезпечення населення засобами РХБ захисту. Заходи щодо захисту персоналу, населення і територій при аваріях на радіаційно - небезпечних об'єктах.
21. Склад та характеристика міжнародної системи хімічного захисту. Характеристика заходів з хімічного захисту населення. Суб'єкти забезпечення заходів з хімічного захисту.
21. Організація та реалізація заходів хімічного захисту населення і територій. 67. Організація спостереження за хімічною обстановкою.
22. Системи контролю стану хімічної обстановки на відповідних територіях та об'єктах.
23. Заходи щодо захисту персоналу, населення і територій при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах.
24. Зміст та характеристика заходів з медичного і біологічного захисту. Суб'єкти забезпечення медичного і біологічного захисту.
25. Організація медичного захисту населення під час виникнення загроз надзвичайних ситуацій та під час ліквідації наслідків НС.
26. Біологічний захист населення, тварин і рослин. Забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення.
27. Організація системи режимно-обмежувальних заходів. Ветеринарно-санітарні заходи, які застосовуються під час карантину тварин.
28. Зміст та склад системи навчання населення . Організація та порядок навчання працюючого і непрацюючого населення.
29. Форми та методи навчання. Інформаційно – просвітницька робота з населенням. Роль і місце в системі навчання населення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування а також ДСНС України.

30. Склад та характеристика системи забезпечення техногенної безпеки. Суб'єкти забезпечення техногенної безпеки та їх обов'язки.
31. Організаційні заходи щодо забезпечення техногенної безпеки об'єктів суб'єктів господарювання. Роль і місце ДСНС України в забезпеченні техногенної безпеки.
32. Організація та реалізація заходів щодо забезпечення техногенної та промислової безпеки на підприємства.
33. Склад та характеристика системи забезпечення пожежної безпеки. Суб'єкти забезпечення пожежної безпеки та їх повноваження і обов'язки.
34. Організаційні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки населених пунктів та об'єктів суб'єктів господарювання. Роль і місце ДСНС України в забезпеченні пожежної безпеки.
35. Структура, склад та повноваження управлінь, відділів, секторів з організації заходів цивільного захисту на регіональному рівні та функції посадових осіб міських, районних управлінь, відділів, секторів ГУ(У) з питань реалізації заходів ЦЗ. Організація планування та контролю виконання заходів цивільного захисту.
36. Система наглядових і контролюючих органів сфери цивільного захисту з питань техногенної, пожежної, екологічної, промислової безпеки, охорони праці та санітарно – епідеміологічного благополуччя. Склад, повноваження функції.

13. Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2.10. 2012 р. № 5403- VI м.Київ.
2. Кулешов М.М., Садковий В.П., Тютюнник В.В. «Державна система цивільного захисту». Навчальний посібник. НУЦЗ України 2020 р.
- 3.Кулешов М.М., Одарюк П.В. Вдосконалення надійності функціонування системи цивільного захисту. Зб. наук. праць Проблеми надзвичайних ситуацій. 2006. Вип.3. С.107–111.
4. Кулешов М.М. Організація взаємодії під час виконання завдань з цивільного захисту. Зб. наук. праць Проблеми надзвичайних ситуацій. 2007. Вип.5. С.119–125.
5. Кулешов М.М. Удосконалення системи взаємодії під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проблеми цивільного захисту: Наукова збірка. м. Київ, 2008 р. С.103–108.
6. Кулешов М.М. Щодо оцінки ефективності діяльності органів управління та підрозділів оперативно - рятувальної служби МНС України. Проблеми надзвичайних ситуацій: Зб. наук. праць. 2011. Вип.14. С. 105–112.

7. Кулешов М.М., Болотських М.М. Питання щодо структурного розподілу функцій і повноважень між органами управління територіальними підсистемами єдиної державної системи цивільного захисту. Проблеми надзвичайних ситуацій: Зб. наук. праць. 2013. Вип.18. С. 83–90.
8. Кулешов М.М., Росоха В.О. Сучасні виклики для державної політики у сфері цивільного захисту в Україні. Вісник НЦЗУ. Серія Державне управління 2014. Вип. 2. С. 167–175.
9. Кулешов М.М. Система реагування на надзвичайні ситуації та механізми управління. Вісник НУЦЗУ. Серія Державне управління 2017. Вип.1(6) . С. 314–321.
10. Кулешов М.М. Щодо побудови та удосконалення діяльності державної системи цивільного захисту України. Вісник НУЦЗУ. Серія Державне управління 2017. Вип. 2(8) . С. 433–440.
11. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264–ХІІ. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, ст.546.
12. Про державний матеріальний резерв: Закон України від 24.01. 1997 № 51/97 ВР. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 13, ст.112.
13. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.1998 № 15/98 ВР. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 22, ст.115.
14. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-ІІІ. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 23, ст.176.
15. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України
16. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України
17. Про правові засади здійснення наглядової діяльності: Закон України
18. Про національну безпеку України: Закон України: Закон України від 21. 06.2018 № 2469. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.
19. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій:(Затверджено ПКМ України від 16 12. 2015р. №1052).
20. Про затвердження положення про Єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ №11 від 09. 01 .2014р.
21. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01. 2015 №18.

22. Про затвердження типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 409.
23. Про затвердження положення про спеціалізовані служби цивільного захисту Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 469.
24. Про порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» (щодо визначення системи організації та основних видів і форм навчання населення способам захисту і дій в умовах надзвичайних ситуацій). Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013р № 444.
25. Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 616
26. Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р № 738
27. Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 р. № 787
28. Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2013 № 841
29. Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ МВС України від 03.07.2014 № 631
30. Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2015р. № 101.
31. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2017 № 733.
32. Про затвердження плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2018 № 223.

Додаткова:

1. Класифікатор НС в Україні
2. Про цивільну оборону України: Закон України від 03.02.1993 № 2974-XII. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 14, ст.124.
3. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011р. №3038-VI

4. Про формування порядку надходження та використання грошових коштів фонду для здійснення заходів по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи і соціального захисту населення: Закон України
5. «Про правовий режим воєнного стану: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250)
6. Про охорону природного навколишнього середовища: Закон України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546)
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України
8. Про місцеве державні адміністрації: Закон України
9. Про заходи щодо удосконалення системи Державного управління у сфері пожежної безпеки , захисту населення та територій від наслідків надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 27.01.2003 р. № 47/2003
10. Про заходи щодо вдосконалення системи державного управління у сфері подолання наслідків Чорнобильської катастрофи: Указ Президента України від 6.06.04р. №755-04
11. Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків: Постанова КМУ № 140 від 4.02.99р.
12. Про затвердження порядку створення і використання матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ № 775 від 30.09.2015р
13. Про затвердження Положення про державну службу медицини катастроф: Постанова КМУ № 827 від 11.07.01р.
14. «Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини): Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.2013 № 874
15. Питання спрямування та координації діяльності Державної служби з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2014 № 120
16. «Про затвердження порядку державної реєстрації аварійно-рятувальних служб». Постанова КМУ № 273 від 7.03.01р.
17. Про ратифікацію угоди про взаємодію держав-учасниць співдружності незалежних держав на випадок евакуації їх громадян з третіх країн у разі виникнення надзвичайних ситуацій: Відомості Верховної ради України, 1998р. №50-51, стор.313

18. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання: Закон України від 14.01.1998 № 15/98 ВР. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 22, ст.115.
19. Про ратифікацію Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення: Закон України від 16.10.1998 № 187-XIV. Київ: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 48, ст.296.
20. Про національну безпеку України: Закон України: Закон України від 21.06.2018 № 2469. Київ: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.
21. Про схвалення Концепції підвищення рівня хімічної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1571.
22. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333.
23. Про схвалення Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 43-р.
24. Щорічні плани основних заходів у сфері цивільного захисту.

14. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних та семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне та своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни. Здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються.
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік балів.
5. При виконанні індивідуального завдання до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60% оригінального тексту перевірки на плагіат.

Розробник:

Доцент кафедри Управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту ктн, доцент
Микола КУЛЄШОВ